

Til lovforslag nr. L 93. Betænkning afgivet af Kommunaludvalget den 6. april 1988

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om frikommuner

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til indenrigsministeren, som denne har besvaret dels skriftligt, dels i samråd. Udvalget har endvidere stillet spørgsmål til arbejdsministeren og industriministeren, som disse har besvaret i samråd.

Udvalget har desuden modtaget skriftlige henvendelser fra Dansk Arbejdsgiverforening og Kommunernes Landsforening.

Der er af indenrigsministeren og af et mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *mindretal* (Det Konservative Folkeparti, Venstres, Det Radikale Venstres og Centrum-Demokraternes medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af indenrigsministeren stillede ændringsforslag.

Vedrørende ændringsforslag nr. 3, der er stillet af et mindretal (Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget), kan mindretallet erklære sig enig i, at frikommuneforsøgene hurtigst muligt bør evalueres med henblik på stillingtagen til eventuel landsdækkende lovgivning. At fastsætte bestemte terminer for forsøgs afslutning vil imidlertid være et brud med forudsætningerne for frikommunearbejdet. Det er således kommunerne, der er hovedansvarlige for indsamling af erfaringsmateriale om de enkelte forsøg, og det er kommunerne selv, der skal afgøre, hvornår et forsøg har fungeret så

længe, at der er indhøstet tilstrækkelige erfaringer til, at en forsvarlig evaluering kan ske.

Endelig vil vedtagelsen af mindretallets ændringsforslag medføre, at hjemmelen til forsøg med pleje af døende i realiteten kun vil stå åben for kommuner, der straks efter lovens vedtagelse vil være parat til at iværksætte forsøget, idet forsøgsperioden ellers vil kunne blive alt for kort.

Mindretallet skal derfor indstille, at ændringsforslag nr. 3 forkastes.

Et *andet mindretal* (Socialdemokratiets medlemmer af udvalget) indstiller ligeledes lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren stillede ændringsforslag, idet man med tilfredshed bemærker, at ministeren nu er indstillet på at indsamle frikommunernes erfaringer med henblik på vurderinger af, om forsøgene giver anledning til generelle lov-/regelændringer.

Det har siden vedtagelsen af den første frikommunelov været Socialdemokratiets ønske at foretage en løbende evaluering af frikommuneforsøgene. Socialdemokratiet vil derfor opmærksomt følge ministerens vurderingssamarbejde med de berørte fagministerier og forudsætter, at ministeren lever op til forventningerne om, at ministeren vil foretage løbende vurdering af alle frikommuneforsøg. Ændringsforslag nr. 3 vil derfor være unødvendigt.

Ændringsforslag nr. 4 er en nyskabelse, der giver alle kommuner mulighed for at gennemføre forsøg med lokaludvalg eller lignende.

-LF7-

Socialdemokratiet forventer, at indenrigsministeren gør særlig meget ud af hurtigt at orientere kommunerne om denne mulighed.

Et tredje mindretal (Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til vedtagelse med de af ministeren og det af mindretallet stillede ændringsforslag, men bemærker i øvrigt, at frikommuneforsøget udvikler sig på en måde, der er meget lidt konstruktiv. SF var – og er – principielt enig i hensigten med frikommuneforsøget, nemlig gennem konkrete lokale forsøg at få undersøgt, om opgaver i kommunerne kan løses på en mere hensigtsmæssig og kreativ måde. Den måde, forsøget i sin tid startede på, og specielt den daværende indenrigsministers bombastiske jageri, har imidlertid betydet, at der kommer mindre ud af det end nødvendigt. Mange kommuner er trætte af den modstand, de møder i centraladministrationen, når de præsenterer deres ideer, og den træthed er der ikke noget at sige til, når man kan konstatere, at sagsbehandlingen vedrørende enkelte projekter indtil nu har varet tre år, uden at der er kommet nogen afklaring. Hertil kommer, at regeringen stort set ikke vil lade frikommunerne lave forsøg, der er i modstrid med de borgerlige partiers generelle politik. Det viser sig f.eks. ved, at forsøg med udvidet barselorlov, sabbatordninger, kommunal produktion m.v. er blevet nægtet. Hertil kommer, at der stadig ikke er sikret en vurdering af forsøgene, så de kan være til nytte ved en stillingtagen til generelle ændringer i regler, opgavefordelinger og lignende. Ideen med frikommunerne er derfor noget nær tabt på gulvet, og det vil kræve en større indsats at få den hevet op igen.

Et fjerde mindretal (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til vedtagelse med de stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag

Til § 1

Af indenrigsministeren, tiltrådt af udvalget:

1) Før nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 1 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Kommuner, der ikke er frikommuner, kan udføre forsøg efter frikommuneloven i det omfang, det fremgår af loven.«

2) Før nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»02. I § 2, stk. 2, ændres »5 amtskommuner og 22 primærkommuner« til: »6 amtskommuner og 30 primærkommuner.«

Af et mindretal (SF), tiltrådt af et mindretal (FP):

3) Efter nr. 2 indsættes som nyt nummer:

»03. I § 4 indsættes som nyt stykke efter stk. 1:

»Stk. 2. Der skal senest den 1. januar 1991 være gennemført en vurdering af de forsøg, der er godkendt efter § 36 a.«

Af indenrigsministeren, tiltrådt af udvalget:

4) Efter nr. 12 indsættes som nyt nummer:

»04. I § 16 indsættes som nyt stykke efter stk. 2:

»Stk. 3. Indenrigsministeren kan godkende regler for forsøg, hvorefter kommuner, der ikke er frikommuner, får mulighed for at gennemføre forsøg med lokaludvalg i samme omfang som frikommunerne. Reglerne fastsættes i et forsøgsregulativ. § 4, § 5, stk. 2, samt §§ 6 og 7 finder tilsvarende anvendelse.«

5) Nr. 36 affattes således:

»36. § 33 affattes således:

»§ 33. Socialministeren kan godkende regler for frikommuneforsøg, hvorefter personer, der i en nærmere bestemt periode har modtaget hjælp efter § 37 i lov om social bistand, kan have arbejdsindtægter på indtil 1.000 kr. pr. måned efter skattetræk, uden at der sker fradrag i hjælpen, dog maksimalt 5.000 kr. pr. år.«

6) I den i nr. 52 foreslåede affattelse af § 46, stk. 3, udgår »efter de hidtidige love om frikommuner, lov nr. 202 af 22. maj 1985 og lov nr. 309 af 4. juni 1986.«

Til § 2

7) I paragraffen indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Forsøgsregulativer, der er godkendt efter den hidtil gældende udformning af § 33 i lov om frikommuner, bevarer deres gyldighed.«

Bemærkninger

Til nr. 1

Bestemmelsen indsættes for at præcisere, at frikommuneloven i et vist omfang også tillader ikke-frikommuner at deltage i forsøgsarbejdet. Ikke-frikommuners forsøgsmuligheder fremgår af de enkelte bestemmelser i loven (§ 8, stk. 4, § 9, stk. 2, § 24, stk. 2, § 32, stk. 5, § 38, stk. 2, § 39, stk. 2, samt den nu foreslåede § 16, stk. 3).

Til nr. 2

I frikommunearbejdet deltager 22 primærkommuner og 5 amtskommuner. Det foreslås, at kredsen af frikommuner udvides med 8 primærkommuner og 1 amtskommune.

Baggrunden for forslaget er, at Indenrigsministeriet har modtaget henvendelser fra mange primær- og amtskommuner, som har udtrykt interesse for at få status som frikommune. I lyset heraf har Kommunernes Landsforening opfordret regeringen til at udvide med alle interesserede kommuner.

Regeringen lægger ligesom Kommunernes Landsforening stor vægt på, at så mange kommunale forsøgsinitiativer som muligt bliver afprøvet i praksis. Ønsket om at få udpeget flere frikommuner skal endvidere ses på baggrund af, at det snart er tid for evaluering og opfølgning af en række af de forsøg, der har fungeret længst.

Indenrigsministeriet vil således i den kommende tid i samarbejde med de berørte fagministerier sikre, at frikommunernes erfaringer med disse forsøg bliver samlet med henblik på at vurdere, om de giver grundlag for generelle lov-/regelændringer. Der er på nuværende tidspunkt bl.a. planlagt en opsamling af kommunernes erfaringer med de talrige forsøg på kommune- og skolestyrelsesområderne. Disse initiativer tager sigte på, at der kan fremsættes lovforslag på de nævnte områder i næste folke-

tingsår. I takt med gennemførelsen af sådanne ændringer vil de pågældende forsøg naturligvis blive afløst af de nye generelle ordninger på området.

Udvidelsen af kredsen af frikommuner vil således tillige skulle ses som et led i åbningen af en ny forsøgsrunde, der ventes at ville medføre frikommuneforsøg på helt nye områder.

Hensynet til at undgå retlig uoverskuelighed sætter en grænse for, hvor meget kredsen af frikommuner bør udvides. Indenrigsministeriet har, bl.a. på baggrund af antallet af modtagne henvendelser og forespørgsler, fundet det rigtigt at foreslå en udvidelse med 8 primærkommuner og 1 amtskommune.

I sin henvendelse til Indenrigsministeriet har Kommunernes Landsforening særlig peget på det ønskelige i, at Bornholms Amtskommune og alle øens primærkommuner bliver udnævnt som frikommuner. Regeringen stiller sig meget positiv til dette ønske. Der vil således for første gang blive mulighed for omfattende forsøg med ændring af opgavefordelingen mellem primær- og amtskommuner. Indenrigsministeren er derfor indstillet på, at hele Bornholm skal gives frikommunestatus, såfremt lovforslaget vedtages.

Der er ikke i øvrigt taget stilling til, hvilke primær- og amtskommuner der ved en udvidelse skal have status som frikommuner.

Med den foreslåede udvidelse af antallet af frikommuner ændres der ikke i den oprindelige forudsætning, hvorefter frikommuneprojektet er udgiftsneutralt i forholdet mellem staten og kommunerne.

Til nr. 4

Indenrigsministeriet finder det på baggrund af henvendelser fra ikke-frikommuner hensigtsmæssigt, at der gives kommunerne adgang til at afholde forsøg med lokaludvalg og lignende. Et frikommuneforsøg herom er godkendt for Herlev Kommune, jf. bekendtgørelse nr. 471 af 15. juli 1986.

Ikke-frikommuners forsøg med lokaludvalg skal gennemføres efter samme procedure som frikommuneforsøg. Forsøgsreglerne skal såle-

Bet. o. lovf. vedr. frikommuner

des fastsættes i et regulativ, der vedtages af kommunalbestyrelsen og godkendes af indenrigsministeren efter forhandling med de berørte ministre.

Af retssikkerhedsmæssige grunde skal lokaludvalgenes afgørelser kunne indbringes for overordnede myndigheder i samme omfang, som hvis de var truffet af kommunalbestyrelsen, jf. § 16, stk. 2, 2. pkt.

Det vil være en betingelse for godkendelse af sådanne lokaludvalgsforsøg, at der i regulativet fastsættes regler om tilsyn med og ansvar for medlemmer af lokaludvalgene svarende til de regler, der gælder for kommunalbestyrelsesmedlemmer.

Til nr. 5 og 7

Den hidtidige udformning af § 33 giver først mulighed for at have indtægter uden fradrag efter 9 måneders uafbrudt hjælpeperiode.

På baggrund af de senere års undersøgelser om lediges reaktionsmønstre foreslås frikommuneforsøgshjæmmelen udvidet, således at muligheden for at tjene et vist beløb ved siden af kontanthjælpen kan gives efter en kortere hjælpeperiode, f.eks. 2 måneder. Erfaringerne viser, at en tidlig motiverende og aktiverende indsats er vigtig.

Det foreslås, at de fradragsfri indtægter inden for det årlige maksimum begrænses til 1.000 kr. månedligt.

En månedlig begrænsning findes nødvendig for at undgå fristelsen for nogle til hurtigt at tjene maksimumsbeløbet på 5.000 kr. og herefter falde tilbage i den passive kontanthjælpsrolle.

Samtidig findes 1.000 kr. pr. måned at kunne være et tilstrækkeligt stort beløb til, at det faktisk virker motiverende.

Det forudsættes, at godkendte forsøg falder bort, hvis en lignende generel ordning indføres.

Til nr. 6

Ændringen er af redaktionel karakter.

Bakholt (S) Dorte Bennedsen (S) fmd. Henning Rasmussen (S) Stavad (S)

Lone Møller (S) Agerschou (SF) Ejner Larsen (SF) Bente Søtoft (SF)

Karen Højte Jensen (KF) nfmd. Flemming Jensen (KF) Lizzie Lichtenberg (KF)

Aagaard (KF) Mejdahl (V) Britta Schall Holberg (V) Birgith Mogensen (CD)

Jane Oksen (FP) Ole Vig Jensen (RV)

Partierne KRF og FK havde ikke medlemmer i udvalget.